

„Ziemia trwa” George R. Stewart

Jak wyglądałaby Ziemia, gdyby zabrakło ludzi?

To pytanie stało się punktem wyjścia dla powieści SF „Ziemia trwa” George’a R. Stewarta. Pierwszy polski przekład klasycznej książki z 1949 roku, nie przypadkiem ukazał się w okresie pandemii COVID-19, gdy na całym świecie wyraźnie wzrosło zainteresowanie literaturą postapokaliptyczną.

Bohaterem opowieści jest student Ish, który w górach przeprowadza badania terenowe. Nie jest świadomy wybuchu epidemii, która doprowadza do wymarcia niemal wszystkich ludzi na świecie. Ci zaś, którzy ocalili, pogrążeni są w apatii, popadają w obłęd, nałogi lub popełniają samobójstwo.

Główny bohater spotyka kobietę, która ma nadzieję na lepsze jutro i z którą zakłada rodzinę. Opowieść o ewoluującym świecie zmienia się stopniowo w historię utworzenia - jak je nazywa Ish - Plemienia, które wkrótce przeradza się w małą wspólnotę.

„Ziemia trwa” to zapis zmian w świecie, w którym człowiek przestaje być istotą dominującą, a osiągnięcia cywilizacji niszczą jedno po drugim. Stewart opisuje kolejne fazy metamorfozy – wymarcie lub zdiczenie zwierząt domowych, inwazję insektów, szczurów, pojawienie się w miastach dzikich zwierząt.

Choć książka została napisana ponad 70 lat temu, nie da się tego odczuć ani na poziomie językowym, ani w opisie świata. Z dzisiejszej perspektywy trudno jest się jednak pogodzić z dość szablonowym przedstawieniem kobiet, które w hierarchii społeczeństwa stoją niżej od mężczyzn, realizując się jedynie jako matki.

Ciekawa jest natomiast konstatacja Stewarta, że kolejne generacje mogą nie być zainteresowane niesieniem kagańca oświaty, nauką czytania, pisania i przywróceniem zdobyczy wcześniejszej cywilizacji. Autor opisuje, jak ludzie z pokolenia na pokolenie wracają do epoki myśliwych i zbieraczy.

„Ziemia trwa” jest podszyta nostalgią za minionym światem. Wypełnia ją samotność człowieka, który pamięta świat sprzed epidemii i który do końca życia nieść będzie żalobę po cywilizacji nie do odzyskania przez kolejne stulecia.